

NIEUWSBRIEF NUMMER 2; JAARGANG 2019

1. Voorwoord

In het voorjaar hebben we acht terreinbezoeken georganiseerd over de ontwikkeling van grasland. Ik was in de luxe positie dat ik er twee kon bijwonen. Voor mijzelf ontzettend leerzaam en met veel nuttige tips. De 5x5 meter opname bijvoorbeeld is een handige manier om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van je grasland. Vooral voor iemand die het lastig vindt om de namen te onthouden. Wij gaan dat in ons eigen natuurgebied met 10 ha graslanden zeker doen op een aantal verschillende plekken.

Wat ook winst was is dat bij elk terreinbezoek mensen van de provincies aansloten. Die waren bij voorbaat al zo enthousiast dat wij een limiet van 2 provinciemensen max. per terreinbezoeken moesten instellen. Het betrekken van provinciemensen bij onze terreinbezoeken zullen we blijven doen. Het is goed om tussen beheerders en provincies dat contact te hebben.

Hanneke en Wim Schippers hebben een uitgebreid verslag gemaakt van de terreinbezoeken met hun bevindingen en tips. U vindt het als bijlage.

In deze nieuwsbrief aandacht voor de eigen beheermonitoring: hoe doe je dat.

Verder de informatie over de verschillende bijeenkomsten. En in deze nieuwsbrief voor het eerst de rubriek 'Oproepen'. Mocht u zelf iets hebben voor deze rubriek laat het ons dan weten.

Wij wensen u veel leesplezier.

Tineke de Vries

2. Beheermonitoring beschrijven

Iedere gecertificeerde beheerder werkt met een beheercyclus. Het beheer wordt gepland (handboek en werkplan), uitgevoerd (logboek) en geëvalueerd. De evaluatie wordt beschreven in de jaarlijkse verantwoording.

Maar hoe voer je de evaluatie uit? Daarvoor is het van belang te kijken of het beheer leidt tot het behalen van de doelen die gesteld zijn voor het beheertype. Die doelen zijn beschreven in het eigen kwaliteitshandboek (opgesteld bij de aanvraag van het certificaat natuurbeheer). Daarbij is zeker ook de algemene beschrijving van het beheertype in de index natuur en landschap van belang, dat is immers de basis van de subsidie die u voor uw beheertype ontvangt. U vindt de beschrijvingen van de natuur- en landschapstypen op de website van BIJ12 onder 'index natuur en landschap'.

Maar hoe nu te kijken of het beheer leidt tot het behalen van de doelen? Daarbij moet je als beheerder bedenken waar je naar kijkt, wanneer (hoe vaak) je kijkt en wie er gaat kijken.

Waar naar kijken: Dat is afhankelijk van het beheertype en van de kennis van degene die gaat kijken. Het resultaat van het beheertype is vast te stellen aan de hand van bv vegetatie, maar ook door te kijken naar voorkomen van vogels (weer logisch ingeval van

weidevogelstellingen) of door te kijken naar bv voorkomen van verschillende soorten vlinders. Natuurlijk kan ook sprake zijn van een combinatie. Maak aan de hand van je eigen kennis en je beheertype een keuze en beschrijf die in je kwaliteitshandboek

Wanneer kijken / hoe vaak: in een bostype zal je minder frequent een opname hoeven maken. Die bomen staan er immers langjarig. Een kwetsbaar graslandtype zoals bv vochtig hooiland moet je wel wat frequenter in de gaten houden en bij het voorkomen van weidevogels wordt vaak zowel naar het nestelen gekeken als naar de vliegvlugge pullen.

Wie kijkt: Dit is afhankelijk van het eigen kennisniveau van de beheerder, een beheerder met uitgebreide soortenkennis en tijd zal veelal zelf zijn waarnemingen doen en opschrijven. In weidevogelgebieden zijn vaak vogeltelgroepen. Op veel plaatsen zijn vrijwilligersgroepen van lokale natuurverenigingen die inventarisaties willen doen.

Los van al deze opties moet het prima mogelijk zijn om, ook zonder soortenkennis, door de jaren heen een evaluatie te doen. Begin in ieder geval met het regelmatig nemen van foto's van de beheertypen. Als je series van je bos / heide / grasland door de jaren heen hebt worden veranderingen goed zichtbaar. De foto's kunnen opgenomen worden in de verantwoordingen per jaar maar ook in een aparte map worden opgeslagen bij de beheeradministratie.

Verder gaat een aantal stagiairs van de opleiding Bos- en Natuurbeheer dit jaar voor Part-Ner aan de slag om voor een aantal beheertypen een soort handboekje te maken met soorten waarnaar gekeken kan worden om de ontwikkeling van het beheertype te volgen. Zodra we deze monitorings-handboekjes hebben zullen we die onder beheerders verspreiden.

Tijdens de APK bijeenkomsten de komende jaren wordt veel aandacht besteed aan het beschrijven van de beheermonitoring en de evaluatie van het beheer. We adviseren iedere beheerder om een plan te gaan maken voor zijn monitoring en dit per beheertype op te nemen in het kwaliteitshandboek.

In een volgende nieuwsbrief laten we een voorbeeld zien van een dergelijke beschrijving.

3. Startbijeenkomsten

Op 1 oktober van dit jaar zijn alle nieuwe certificaten weer afgegeven. Rond die tijd organiseren wij dan weer de startbijeenkomsten voor de nieuwe deelnemers. U hebt inmiddels een uitnodiging ontvangen of ontvangt die binnenkort.

Er zijn nog een aantal deelnemers van afgelopen jaar die de startbijeenkomst hebben gemist of nog van ons tegoed hebben. Zij krijgen apart bericht.

4. APK's

Tijdens een APK kijken we met u of uw administratie compleet is. En we kijken naar eventuele aanbevelingen die u van de Stichting Certificering hebt ontvangen. Daarnaast krijgt de APK de komende jaren als extra thema de verantwoording en de monitoring, twee zaken die te maken hebben met de evaluatie van uw beheer en daarmee een belangrijke rol spelen in de beheercyclus (zie ook hierboven). Dit jaar ontvangen ongeveer 120 mensen een uitnodiging voor een APK.

5. Terreinbezoeken en kennismomenten

Bijna 250 mensen hebben de acht terreinbezoeken op de graslanden bijgewoond. Het waren leerzame, maar ook heel gezellige bijeenkomsten. We zijn elke keer weer blij met de hartelijke ontvangst die we krijgen van de deelnemers waar de terreinbezoeken zijn georganiseerd. Als bijlage vindt u het verslag van deze terreinbezoeken. In het najaar zullen we nog enkele terreinbezoeken organiseren. Deze worden bekend gemaakt in de volgende nieuwsbrief.

6. Externe audits

Ongeveer 20 deelnemers zullen dit jaar door de Stichting Certificering worden opgeroepen voor een externe audit. Wij krijgen daar geen lijst van. Mocht u worden opgeroepen en hulp nodig hebben bij de voorbereiding, dan kunt u contact met ons opnemen. We lopen dan even alles met u door. Deelnemers die een certificaat van voor 2017 hebben kunnen het best even met Hanneke contact opnemen. De meesten van hen hebben inmiddels ook een APK gehad die door Hanneke is gegeven.

Wij ontvangen van u heel graag een terugkoppeling van de externe audit: het beoordelingsverslag is voor ons weer een aanknopingspunt bij een volgende APK en we willen graag weten hoe u de externe audit hebt ervaren.

7. Oproepjes

Wij krijgen soms vragen van deelnemers of externen. We willen daar ruimte voor geven in de nieuwsbrieven. Hieronder een aantal van die oproepen.

7.1 Beheerder gezocht

Gezocht: beheerder landgoed (ca. 25 ha, plas/bos/weiland), midden v/h land. Bewoning dienstwoning. Mooie locatie. Taken: toezicht, klein onderhoud, beheer vakantiewoning. Voor info mail marc.smals@kpnmail.nl

7.2 Heeft u paarden en een mooi kruidenrijk grasland?

Bij verschillende eigenaren bestaat de wens om natuurontwikkeling (Kruiden- en faunarijk grasland) te combineren met (hobby)paarden. Wij zijn in opdracht van een provincie op zoek naar **geslaagde praktijkvoorbeelden op klei en veengrond** (ervaringen op zandgronden zijn niet nodig).

Als ecologisch adviesbureau (ATKB) hebben we goed inzicht in wat nodig is om een kruidenrijke vegetatie (met de gewenste doelsoorten) te ontwikkelen. In onze opdracht is het van groot belang dat we ook voldoende rekening kunnen houden met de wensen vanuit de paardenhouderij.

Graag komen we in contact met mensen die (niet wilde) paarden combineren met Kruiden- en faunarijk grasland. Hoe organiseren jullie bijvoorbeeld de beweiding zo dat er voldoende kruiden in bloei komen en de paarden wel de juiste voeding binnen krijgen. Passen jullie bemesting toe en zo ja hoeveel?

Mocht iemand zijn of haar ervaringen met ons willen delen, graag!

U kunt contact opnemen met Francine van der Loop (06 - 35 11 56 40) of Lieselotte Veen (06 - 57 20 48 22) van ATKB. Wij zijn de eerste weken van augustus op vakantie, maar u kunt ook onze voicemail inspreken dan nemen wij na de vakantie contact met u op.

